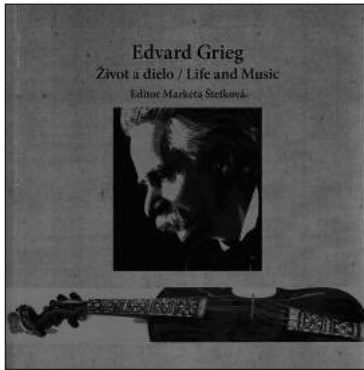

Markéta Štefková (ed.): Edvard Grieg. Život a Dielo. Life and Music

Bratislava: Vysoká škola múzických umení, 2016, 240 s. ISBN 978-80-89439-94-2

Kniha predstavuje monotematický súbor originálnych prác na tému hudobnej tvorby, interpretácie a recepcie hudby vo svete zrejme najznámejšieho a najvýznamnejšieho nórskeho skladateľa všetkých čias Edvarda Griega. Ide o prvú skladateľovu monografiu, ktorá vznikla v slovenskom prostredí. Pod jej vznik sa podpísala ako editorka a spoluautorka slovenská muzikologička prof. Markéta Štefková, pôsobiaca na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, ktorá je jedinou slovenskou členkou Medzinárodnej spoločnosti Edvarda Griega (The International Edvard Grieg Society) so sídlom v nórskom Bergene. Vznik textov bol iniciovaný v rámci umelecko-vedeckého podujatia sprevádzajúceho „Grieg Day“ v Bratislave (11. novembra 2015), organizovaného na pôde Hudobnej a tanečnej fakulty VŠMU v Bratislave. Jednotlivé kapitoly monografie sú prepracovanými a rozšírenými verziami prednášok zúčastnených odborníkov a umelcov, ďalšie z nich, a to z pera významných odborníkov na tvorbu Edvarda Griega, vznikli na základe oslovenia k spolupráci zo strany editorky. Tematická súvzťažnosť a kontinuita výkladu predstavuje typ monografického spracovania biografie a tvorivého odkazu jednej osobnos-

ti, vrátane vedeckej reflexie a recepcie jej hudobnej tvorby.

Úvodnú kapitolu, osvetľujúcu život a tvorbu skladateľa, prináša nemecký muzikológ Patrick Dinslage, pôsobiaci v univerzitnom a akademickom prostredí v Nemecku a Nórsku, je naslovovzatým odborníkom na griegovskú problematiku. V minulosti zastával post predsedu Medzinárodnej Griegovej spoločnosti, aktuálne pôsobí ako hosťujúci profesor vo Výskumnom centre Griega na Univerzite v Bergene. Jeho štúdia *Edvard Grieg – nórsky Európan. Životopisná skica* (s. 13 – 41) vysvetľuje zázemie pre umelecký rozvoj a rozhľad skladateľa milujúceho svoj národ, ale zároveň kozmopolitne orientovaného a pestujúceho kontakty s mnohými súdobými hudobníkmi a hudobnými tvorcami po celej Európe.

Slovenská muzikologička Markéta Štefková v štúdiu *V srdci Griegovej hudby: Lyrické skladby* (s. 43 – 75) prináša analytickú sondu do cyklu desiatich zošitov *Lyrických skladieb*, ktoré bývajú ako sled 66 skladieb vydané a zoradené bez opusového členenia v jednom zväzku, súčasne však vychádzali aj postupne ako samostatné zošity. Chápať ich ako jednoliaty celok – tak si to prial skladateľ, ktorý cyklus vnímal ako svoj intímny denník. Počas jeho „písania“ v priebehu takmer štyroch dekád svojho aktívneho hudbou naplneného života (1867 – 1901) vytvoril takto jedno zo svojich najvýznamnejších diel. Autorka, prv než exponuje svoje analytické postrehy, vymedzuje kategóriu *lyrična* ako jednu zo základných estetických kategórií v tvorbe skladateľa. Súčasne naznačuje aj ďalší dôležitý aspekt tohto opusu, a to výskyt impresionistických prvkov, pričom konštatuje (s. 71), že Griegov podiel na rozvinutí štylistického slovníka impresionizmu je dodnes nedocenený, ba že bol „silnejší než

vplyv európskeho impresionizmu na jeho tvorbu“.

Beryl Foster, anglická muzikologička a sólová speváčka, je špecialistkou na piesňovú a zborovú tvorbu Edvarda Griega. K tejto téme napísala veľké množstvo vedeckých publikácií, ale rovnako aj organizovala množstvo interpretačných kurzov a seminárov po celom svete. Jej kapitola *Piesne Edvarda Griega – Úvod* (s. 77 – 100) poukazuje na dôležité aspekty Griegovej piesňovej tvorby a na najzávažnejšie piesne, ktoré počas celého jeho života vznikali ako vyjadrenie jeho vnútorných osobných zážitkov. Upozorňuje aj na skutočnosť (s. 97), že „hlavnou prekážkou širšieho poznania tohto repertoáru sú naďalej škandinávské jazyky“, teda jazyky, ktorými sa bežne už nehovorí.

Ricardo Orizola, husľový sólista, komorný hráč, dirigent a hudobný skladateľ pôsobiaci už vyše dvoch dekád ako pedagóg na Griegovej hudobnej akadémii v Bergene, si vo svojej eseji *Tri husľové sonáty Edvarda Griega* (s. 101 – 127) dáva za cieľ dokázať, že Griegove husľové sonáty svojou umeleckou hodnotou, a rovnako interpretačnou náročnosťou, nezaostávajú za husľovými sonátami jeho súčasníkov. Dôvodom týchto podhodnocujúcich predstáv je podľa neho mylný názor, že Grieg bol majstrom malých foriem a miniatúr, ale že veľké formy dokonale neovládal. Odrizola je presvedčený, že svojou analýzou hudobnej formy tento názor dokáže vyvrátiť.

Profesor klavírnej interpretácie na Griegovej akadémii Univerzity v Bergene, Einar Røttingen, vo svojej eseji *Edvard Grieg: Balada op. 24. Úvahy klaviristu o interpretačných a štruktúrnych aspektoch* (s. 129 – 167) sumarizuje a spresňuje najdôležitejšie vedecké výsledky zo svojej dizertačnej práce z roku 2006, kde analyzoval tri významné klavírne diela troch nórskeho autorov. Jedným z nich bola *Balada op. 24 Edvarda Griega*. Cez analytický ponor a skúmanie autobiografických a metaforických alúzií sa usiluje vyjadriť hudobný obsah, zmysel a estetickú hodnotu konkrétneho Griegovho diela, pričom ako aktívny hudobník prináša aj cenné postrehy ako sekundárnu interpretačnú literatúru k samotnej hudobnej interpretácii.

Poľský muzikológ a hudobný skladateľ, editor najnovšej griegovskej monografie (2016) vydanej v Poľsku, Wojciech Stępień, skúma ďalšie aspekty komornej hudby veľikána. V kapitole *Nórsky orientalizmus v sláčikových kvartetách Edvarda Griega* (s. 169 – 196) demonštruje na príklade Griegových sláčikových kvartet *g mol op. 27* a *F dur EG 117* prítomnosť prvkov orientalizmu, ktoré predstavujú nórske nadprirodzený svet. Skladateľ ich prítomnosť docieľuje použitím cigánskej molovej stupnice (zistilo sa, že sa vyskytuje aj v nórskej ľudovej hudbe) a imitácie hry na sólových husliach (maďarská a cigánska hudba), prítomnosť uhorského štýlu autor analýzy nachádza v druhých častiach menovaných sláčikových kvartet.

Mária Eckhardt, maďarská muzikologička a zbornajsterka, významná akademička, patrí medzi lídrov vo výskume tvorby Franza Liszta v Maďarsku. Veľkú časť svojho celoživotného vedeckého bádania zasvätila výskumu vzťahov dvoch veľikánov romantickej hudby, jeho výsledky prezentuje v štúdiu *Edvard Grieg a Franz Liszt* (s. 197 – 223). Keďže Liszt si Griegove diela vysoko cenil a rozpoznal jeho talent, pripravil odporúčanie, vďaka ktorému Grieg získal v roku 1868 štátne štipendium, ktoré mu umožnilo dlhší pobyt v Ríme. Liszt pomohol Griegovej hudbe preniknúť do dramaturgie koncertov v prostredí koncertného života vo Weimare v 80. rokoch 19. storočia, šíril povedomie o kvalitách jeho diela i medzi svojimi študentmi. Štúdiá obsahuje bohatý obrazový dokumentačný a pramenný materiál, v origináloch uložený momentálne v maďarských archívoch.

Dvojjazyčná monografia nám vo svojej komplexnosti osvetľuje život a tvorbu skladateľa (M. Štefková, P. Dinslage), jeho umelecké tvorivé kontakty s najvýznamnejšími predstaviteľmi hudby 19. storočia, ako napr. Franz Liszt (M. Eckhardt), jeho piesňovú tvorbu (B. Foster), sonátovú tvorbu pre husle (R. Odrizola) a tvorbu pre klavír, spolu s osvetlením interpretačných problémov z pohľadu interpreta, ako aj z hľadiska recepcného prijatia publikom (E. Røttingen), zvláštnosti v jeho sláčikových kvartetách (W. Stępień) ako skúšobnom kameni disponovanosti pre tvorbu

skladateľov hudobného romantizmu. Kolektív autorov takto spoločne z rôznych uhlov nasvietenia vytvára farbistý obraz a pred odbornú verejnosť predkladá vôbec prvú griegovskú monografiu vytvorenú a publikovanú na Slovensku. Konštatujem, že pod dohľadom skúsenej editorky a s jej vopred vyjasnenou koncepciou predstavou sa tak udialo navyše v špičkovej kvalite vedeckého traktovania a grafického spracovania.

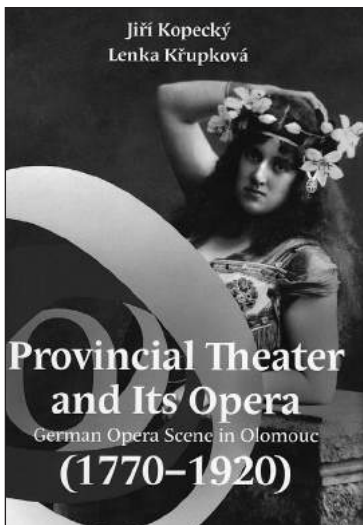
Podobne aj jazyková úroveň a štylistická stránka rukopisu neostáva nič dlžná odbornému renomé zahraničných spoluautorov, ako autorít v danej oblasti poznania. Takýto text sa v našom prostredí objavuje len zriedka a je vzácnou príležitosťou zverejniť vedecké texty

muzikológov v pôvodine, ako aj v slovenskom preklade, následne ich dať k dispozícii praxi, akademickému prostrediu i študentom fakúlt umeleckého a teoretického zamerania. Kniha obsahuje bohatý dokumentačný a obrazový materiál, notové ukážky atď., dôležité pre úspešné odhalovanie, resp. dešifrovanie ďalších významových vrstiev, estetických hodnôt a posolstva interpretovaných umeleckých diel. Dvojazyčné vydanie predurčuje publikáciu k recepcii súčasného stavu poznania prezentovaného na jej stránkach v širšom európskom muzikologickom a hudobnokultúrnom priestore.

Slávka Kopčáková

Jiří Kopecký – Lenka Křupková: *Provincial Theater and Its Opera. German Opera Scene in Olomouc, 1770 – 1920*

Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2015, 366 strán. ISBN 978-80-87895-52-8

Publikácia *Provincial Theater and Its Opera. German Opera Scene in Olomouc, 1770 – 1920* od dvojice autorov Jiřího Kopeckého a Lenky Křupkovej je výsledkom niekoľko-

ročného pramenného výskumu nemeckej opery v Olomouci. Prvé ucelené výsledky bádania tejto autorskej dvojice na uvedenú tému boli uverejnené v roku 2012 v podobe dvoch samostatných publikácií (Kopecký, Jiří: *Německá operní scéna v Olomouci I. 1770 – 1878*; Křupková, Lenka: *Německá operní scéna v Olomouci II. 1878 – 1920*, obidve publikácie vydala Univerzita Palackého v Olomouci, kde autori pôsobia na Filozofickej fakulte, na Katedre muzikológie). Nová spoločná publikácia je prepracovaným a rozšíreným vydaním v anglickom jazyku. Súčasťou publikácie je CD-Rom, ktorý obsahuje rozsiahle prílohy k publikácii.

Svojím názvom, ale predovšetkým obsahom sa táto monografia zaraďuje medzi najnovšie publikácie o provinčných divadlách (ide o dobové pomenovanie divadiel, ktoré existovali v 19. storočí mimo hlavných miest, mali spravidla polročnú divadelnú prevádzku a uvádzali činoherné a hudobnodramatické predstavenia), ktoré si boli v rámci strednej